

Sygn. akt II CK 403/05

**WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Dnia 14 lutego 2006 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Iwona Koper (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Maria Grzelka

SSN Dariusz Zawistowski

Protokolant Anna Banasiuk

w sprawie z powództwa D.W.

przeciwko „P.” Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością

o zapłatę,

po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Cywilnej w dniu 14 lutego 2006 r.,

kasacji strony pozwanej od wyroku Sądu Apelacyjnego

z dnia 2 grudnia 2004 r., sygn. akt [...],

**oddala kasację i zasądza od strony pozwanej na rzecz powoda
kwotę 3 600 zł (trzy tysiące sześćset) tytułem kosztów
postępowania kasacyjnego.**

Uzasadnienie

Powód D.W. prowadzący działalność gospodarczą pod nazwą „W.” domagał się zasądzenia od pozwanej P. Spółki z o.o. kwoty 370.533,21 z tytułu wynagrodzenia za roboty budowlane, z ustawowymi odsetkami od dnia 18 listopada 1999 r.

Pozwana wносиła o oddalenie powództwa ponad kwotę 172.769, 83 zł.

Sąd Okręgowy w P. uwzględnił powództwo do kwoty 363.960, 02 zł, którą zasądził od pozwanego na rzecz powoda z odsetkami od daty wskazanej w pozwie, przyjmując za podstawę wyroku następujący stan faktyczny.

Spółka P., jako inwestor zawarła w dniu 5 lipca 1999 r. z D.W., jako generalnym wykonawcą umowę o roboty budowlane, której przedmiotem było wykonanie konstrukcji stalowej salonu samochodowego, zgodnie z przekazaną dokumentacją techniczną, dostarczenie jej na plac budowy, a następnie montaż i zabezpieczenie antykorozyjne tej konstrukcji, polegające na jej wyczyszczeniu i dwukrotnym pomalowaniu. Zakres prac obejmował także wykonanie słupa środkowego tzw. parasola, schodów wewnętrznych z balustradami, daszku nad wejściem do salonu oraz żaluzji. Za wykonane prace wykonawca miał otrzymać wynagrodzenie proporcjonalne do ciężaru konstrukcji, w wysokości określonej ryczałtem tj. 4,15 zł za kilogram plus 22 % VAT. Termin płatności wynagrodzenia ustalono na 7 dni od daty odebrania faktury przez inwestora. W dniu 5 listopada 1999 r. dokonano komisyjnego odbioru robót wykonanych przez powoda. W protokole stwierdzono, że w związku z użyciem do wykonania konstrukcji rur ze śladami rys walcowniczych oraz wżerów konieczne było ich wyszpachlowanie, co inwestor zrobił we własnym zakresie. W związku z tym ustalono, że rozliczenie za wykonane prace nastąpi z uwzględnieniem wzajemnych zobowiązań wynikających między innymi z dokonanej przez wykonawcę przeróbki słupów oraz szpachlowania słupów przez inwestora. Podstawą rozliczenia miała być faktura wystawiona w oparciu o umówioną cenę. Powód wystawił w dniu 10 listopada 1999 r. fakturę za wykonane roboty na kwotę 370.533,21 zł. Pismem z dnia 12 listopada 1999 r. prezes zarządu pozwanej poinformował powoda, że pozwana nie akceptuje

wysokości wynagrodzenia wskazanego w fakturze i wskazał, że z powodu nie wykonania części prac objętych umową, użycia niepełnowartościowych materiałów do wykonanych części konstrukcji oraz znacznego opóźnienia w zakończeniu prac, stosownie do postanowień protokołu odbioru, wynagrodzenie powoda powinno ulec zmniejszeniu o kwotę 197.763,38 zł. W trakcie postępowania pozwana zmniejszyła kwotę, o którą - jak twierdziła - należało obniżyć wynagrodzenie powoda, o 10.000 zł. W dniach 14 grudnia 1999 r. oraz 14 stycznia 2000 r. powód wzywał pozwaną do zapłaty należności z faktury. W marcu 2000 r. zaproponował natomiast pozwanej obniżenie ceny, uwzględniające uchybienia w zamontowanych słupach nośnych oraz nie wykonanie objętych umową robót w pełnym zakresie. Po wytoczeniu powództwa pozwana złożyła do depozytu sądowego część nie kwestionowanego przez nią wynagrodzenia powoda.

W ocenie Sądu Okręgowego pozwana Spółka nie wykazała zasadności zgłoszonych w sprawie zarzutów, na których opierała żądanie oddalenia powództwa ponad uznaną kwotę. Uznając za nie udowodnione twierdzenie pozwanej odnośnie wysokości kosztów poniesionych przez nią w związku ze zleceniem, innemu wykonawcy, robót objętych umową z powodem, których ten nie wykonał, przyjął równocześnie Sąd Okręgowy, że wynagrodzenie powoda powinno być zmniejszone o wynikającą z umowy wartość tych nie wykonanych prac, tj. kwotę 6.573,19 zł. Od zasądzonej na podstawie art. 647 k.c. należności głównej zasądził Sąd Okręgowy ustawowe odsetki za opóźnienie w jej zapłacie (art. 481 § 1 i 2 k.c.) począwszy od dnia 18 listopada 1999 r., który to termin zapłaty wynikał zarówno z umowy (7 dni od odebrania faktury) jak i z faktury z dnia 10 listopada 1999 r. (gdzie powód wskazał termin zapłaty 17 listopada 1999 r.). Zasądzając odsetki ustawowe od całej zasądzonej kwoty uznał Sąd Okręgowy, że fakt wpłaty do depozytu sądowego kwoty uznanej za należną stronie powodowej przez pozwaną nie niweczył skutków opóźnienia. Powód nigdy nie odmówił przyjęcia zapłaty, a pozwana, mimo uznania części dochodzonego pozwem zobowiązania, takiej płatności nie zaoferowała, tłumacząc się jedynie tym, iż nie płaci, gdyż powód odmówił skorygowania wystawionej faktury do kwoty uznanej przez pozwanego.

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 2 grudnia 2004 r. Sąd Apelacyjny w częściowym uwzględnieniu apelacji pozwanego zmienił wyrok Sądu Okręgowego w

ten sposób, że zasądzoną przez ten Sąd kwotę obniżył do kwoty 307.184,35 zł. Podstawą dokonanej zmiany było uznanie za uzasadniony zarzutu potrącenia wierzytelności pozwanej Spółki z tytułu odszkodowania za niewykonanie przez powoda umowy w pełnym zakresie przedmiotowym w kwocie 60.493,08 zł oraz z tytułu wad materiału użytego przez powoda do wykonania robót w kwocie 2.854,943 zł. Odnosząc się do zarzutów apelującego kwestionujących prawidłowość wyroku Sądu Okręgowego w zakresie przyjętego w nim terminu zapłaty i kwoty od jakiej należy naliczyć odsetki, w uzasadnieniu którego pozwana podnosiła, że wystawiona przez powoda w dniu 10 listopada 1999 r. faktura była nieprawidłowa w świetle § 35 ust. 1 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 22 marca 2002 r. w sprawie wykonania niektórych przepisów ustawy o podatku od towarów i usług (Dz.U. Nr 27, poz. 268), Sąd Apelacyjny stwierdził, że w dacie wystawienia faktury rozporządzenie to nie obwijało. Nadto wskazał, że zgodnie z umową zapłata wynagrodzenia miała nastąpić przelewem w terminie 7 dni od daty odebrania faktury przez pozwaną, co nastąpiło w dniu 12 listopada 1999 r., żądanie odsetek było więc uzasadnione od dnia 18 listopada 1999 r. Z powołaniem się na przepisy art. 467, 463, 463 § 3 i 486 § 1 k.c. stwierdził, że nie było podstaw do złożenia przez pozwaną do depozytu sądowego kwoty należnej powodowi z tytułu wynagrodzenia, zatem było ono nieważne i nie miało takiego skutku jak spełnienie świadczenia (art. 470 k.c.).

Pozwana Spółka zaskarżyła wyrok Sądu Apelacyjnego w części zasądzającej odsetki ustawowe od kwoty 307.184,35 zł od dnia 18 listopada 1999 r. oraz oddalającej jego apelację i rozstrzygającej o kosztach postępowania.

W kasacji zarzuciła:

1) naruszenie art. 470 k.c. w zw. z art. 486 § 1 i 2 k.c. i art. 463 k.c. polegające na ich niezastosowaniu, pomimo związku jaki istniał pomiędzy faktem nieuzasadnionej odmowy wystawienia przez powoda faktury VAT na kwotę 150.000 zł, a złożeniem do depozytu tej kwoty uznanej przez pozwanego z powodu zwłoki powoda będącej następstwem odmowy wystawienia faktury na tę właśnie kwotę wraz z pokwitowaniem, co doprowadziło do uznania, że złożenie do

depozytu sądowego dokonane przez pozwaną było nieważne oraz nie doszło do częściowego spełnienia świadczenia;

2) naruszenie art. 359 k.c. w zw. z art. 481 k.c. polegające na błędnym zastosowaniu co do rozstrzygnięcia zasadności lub bezzasadności roszczenia powoda o zasądzenie odsetek ustawowych i niezastosowanie w zakresie tego żądania art. 470 k.c. w zw. z art. 486 § 1 i 2 k.c. i art. 463 k.c., co winno skutkować oddaleniem powództwa w zakresie należności ubocznych;

3) naruszenie art. 6 ust. 4 ustawy z dnia 8 stycznia 1993 r. o podatków od towarów i usług oraz podatku akcyzowym w zw. § 20 ust. 1 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 8 grudnia 1994 r. w sprawie wykonywania przepisów ustawy o podatku od towarów i usług oraz o podatku akcyzowym, poprzez błędną ich wykładnię oraz niewłaściwe zastosowanie i uznanie, iż wystawienie przez powoda faktury VAT na kwotę 300.000 zł netto nieodebranej i niepodpisanej przez pozwaną było ważne w rozumieniu wyżej wskazanych przepisów i stanowiło spełnienie warunków płatności, o których mowa w § 5 pkt 4 umowy;

4) naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 6 k.c. w zakresie, który miał istotny wpływ na wynik sprawy, poprzez rażące przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów powodujące de facto nierozpoznanie istoty sprawy w zakresie złożenia do depozytu sądowego polegające na oparciu wyroku na niepopartych dowodami twierdzeniach powoda, a także nieuwzględnienie twierdzeń zawartych w opiniach biegłych.

We wnioskach kasacyjnych pozwana Spółka wносиła o uchylenie wyroku Sądu Apelacyjnego w zaskarżonym zakresie z uwagi na nierozpoznanie istoty sprawy oraz przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania oraz zasądzenie na rzecz skarżącej kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Nierozpoznanie istoty sprawy zachodzi wówczas, gdy sąd zaniechał zbadania materialnej podstawy żądania pozwu, albo pominął merytoryczne zarzuty pozwanego. Nie mieści się w przedstawionym jego rozumieniu znaczenie jakie nadaje temu pojęciu skarżący, łącząc zarzut nierozpoznania istoty sprawy

z uchybieniami Sądu drugiej instancji w zakresie oceny dowodów. Rozpoznanie istoty sprawy, także jeśli jest nietrafne, czy nieuzasadnione - jak ocenia je skarżący - pozostaje jej rozpoznaniem, dlatego podnoszone przez niego uchybienia art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 6 k.c. nie mogą usprawiedliwiać sformułowanego na tej podstawie zarzutu kasacji.

Polemika pozwanej z zaskarżonym wyrokiem opiera się za zarzutach prawnomaterialnych zmierzających do wykazania w pierwszej kolejności, iż nie mogła spełnić świadczenia, wobec odmowy dokonania przez powoda, jako wierzyciela czynności, bez której nie mogło być ono spełnione, w postaci wystawienia faktury korygującej (art. 486 § 1 i 2 k.c.). Nadto podniosła, że faktura ta miała stanowić pokwitowanie w rozumieniu art. 463 k.c., zatem jako dłużnik pozwana Spółka była uprawniona do złożenia świadczenia do depozytu, to zaś miało taki sam skutek jak spełnienie świadczenia (art. 470 k.c.). W związku z tym wywodziła, że nie pozostając w opóźnieniu nie mogła być zobowiązany do zapłaty ustawowych odsetek od (art. 359 w zw. z art. 481 k.c.).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z ustaleniami przyjętymi za podstawę zaskarżonego wyroku termin płatności wynagrodzenia za wykonane roboty budowlane określony został w umowie stron na siedem dni od daty odebrania faktury VAT przez inwestora. Faktura taka została wystawiona na kwotę 370.533,21 zł i odebrana przez inwestora, a następnie przez niego odesłana bez księgowania. Strona pozwana wystąpiła równocześnie do powoda o wystawienie faktury na kwotę 150.000 zł, w tej bowiem jedynie wysokości zaakceptował należne powodowi wynagrodzenie. Bezzasadne na tym tle, przy braku zarzutów kwestionujących przedstawione ustalenia co do treści umowy, jak i zarzutów odnośnie do wykładni jej postanowień, jest twierdzenie skarżącej, że obowiązek zapłaty wynagrodzenia objętego wystawioną przez powoda fakturą aktualizował się z chwilą jej zaakceptowania przez pozwaną, a nie z chwilą odebrania (doręczenia) faktury.

Nie ma też uzasadnionych podstaw twierdzenie skarżącej o konieczności wystawienia przez stronę powodową faktury korygującej na kwotę 150.000 zł warunkującej jakoby możliwość spełnienia świadczenia przez pozwaną. Obowiązek

taki nie wynika ze wskazanych w petitum kasacji przepisów ustawy z dnia 8 stycznia 1993 r. o podatku od towarów i usług oraz rozporządzenia wykonawczego do tej ustawy. Bez wpływu na ocenę zaskarżonego rozstrzygnięcia pozostaje obszerny, jednak pozbawiony doniosłości dla oceny stosunku cywilnoprawnego łączącego strony, wywód uzasadnienia kasacji dotyczący daty powstania obowiązku podatkowego. Tym samym trafnie uznał Sąd Apelacyjny, iż w sytuacji gdy nadto powód nie uchylał się od przyjęcia świadczenia, nie oświadczył pozwanej, że świadczenia nie przyjmie nie zachodziła zwłoka wierzyciela, uchylająca wynikający z art. 481 § 1 k.c. obowiązek zapłaty przez pozwaną odsetek za opóźnienie.

Znaczenie odebranej przez stronę pozwaną faktury VAT wystawionej przez powoda ocenić należy tak jak uczynił to Sąd Apelacyjny przyjmując, iż stanowiła ona dokument rozliczeniowy umożliwiający pozwanej spełnienie jej świadczenia. Bezpodstawne jest przypisywanie przez skarżącą fakturze znaczenia pokwitowania w rozumieniu art. 463 k.c., stanowiącego potwierdzenie faktu spełnienia świadczenia.

Zgodnie z art. 470 k.c. tylko ważne złożenie przedmiotu świadczenia do depozytu sądowego wywołuje takie same skutki jak spełnienie świadczenia. Złożenie jest ważne, jeżeli w chwili złożenia odpowiadało ono wymaganiam ustawy jak i treści zobowiązania (postanowienie SN z dnia 17 marca 1970 r., II CR 159/70, OSNCP 1970 nr 11, poz. 209). W postępowaniu o złożeniu przedmiotu świadczenia do depozytu sąd nie bada prawdziwości twierdzeń zawartych we wniosku, a jedynie ocenia czy według przytoczonych w nim okoliczności złożenie do depozytu jest prawnie uzasadnione (§ 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 24 września 1965 r... Dz.U. Nr 42, poz. 261).

W tym stanie rzeczy podzielić należy ocenę Sądu Apelacyjnego., że z uwagi na brak przesłanek określonych w art. 463 oraz art. 486 k.c., uwzględnienie wniosku pozwanej o złożenie przedmiotu świadczenia do depozytu nie wywołało skutków materialnoprawnych przewidzianych w art. 470 k.c.

Z tych względów pozbawiona usprawiedliwionych podstaw kasacja podlegała oddaleniu na podstawie art. 393¹² k.p.c. w zw. z art. 3 ustawy z dnia

22 grudnia 2004 r. o zmianie ustawy kodeks postępowania cywilnego... (Dz. U. z 2005 r., Nr 13, poz. 98). O kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 i art. 393¹⁹ k.p.c.